

PRÍLOHA A

Vážená respondentka, Vážení respondent,

ďakujeme, že ste sa rozhodli vyplniť tento dotazník, ktorý je predmetom prieskumu diplomovej práce s názvom „STARÍ RODIČIA OČAMI DNEŠNÝCH SENIOROV“. Odpovedzte, prosím, na všetky otázky jednotlivých častí podľa návodu, aby bolo možné údaje vyhodnotiť. Na jednotlivé otázky odpovedajte, prosím, úprimne a pravdivo. Neexistuje správna alebo nesprávna odpoveď. Celý prieskum je anonymný. Vaše údaje budú použité výlučne na výskumné účely.

Za Vašu spoluprácu a Váš čas Vám ďakujeme!

1. V čom by mali starí rodičia prejavovať podporu, pomáhať alebo v čom by sa mali podieľať v živote vnúčat? (do okienka Vašej odpovede vyznačte X)

	áno	nie	ťažko povedať
<i>Finančná a materiálna pomoc</i>			
<i>Pomoc pri každodenných ťažkostiach</i>			
<i>Poučovanie a poskytovanie rád</i>			
<i>Emocionálna podpora</i>			
<i>Pomoc pri realizácii dôležitých životných rozhodnutí</i>			
<i>Zasahovať do výchovy vnúčat</i>			

2. Považujete za potrebné, aby vnúčatá videli v osobe starého rodiča autoritu?

1. áno
2. nie
3. neviem

3. Starý rodič by mal (zakrúžkujete číslo Vašej odpovede):

	úplne súhlasím	skôr súhlasím	neviem	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím		
<u>1. mať dostatok času</u>	1	2	3	4	5		
<u>2. byť oporou</u>	1	2	3	4	5		
<u>3. vzorom</u>	1	2	3	4	5		
<u>4. priateľom</u>	1	2	3	4	5		
<u>5. akceptovať všetky rozhodnutia vnúčat</u>			1	2	3	4	5
<u>6. nezasahovať do súkromných rozhodnutí vnúčat</u>			1	2	3	4	5
<u>7. spoločné trávenie voľného času</u>			1	2	3	4	5

4. Poznali ste niektorého zo svojich starých rodičov?

1. áno
2. nie

5. Ak ste v predchádzajúcej otázke odpovedali ÁNO. Bol Váš starý rodič pre Vás vzorom, čo sa týka toho ako sa vy správate voči vnúčaťu?

1. áno
2. nie

6. Ako často ste stretli svoje vnúča počas posledných 12 mesiacov?

1. vôbec	4. 1-3krát v mesiaci
2. asi raz za rok	5. približne raz za týždeň
3. niekoľkokrát za rok	6. viac ako raz za týždeň
	7. žijeme v jednej domácnosti

7. Pri akých príležitostiach sa stretávate s vnúčatami? (Do okienka Vašej odpovede vyznačte X)

	áno	nie
<i>Pri oslavách tradičných sviatkov (napr. Vianoce)</i>		
<i>Pri oslavách napr. narodenín alebo menín</i>		
<i>Keď potrebujem nejakú pomoc (choroba, domáce práce atď.)</i>		
<i>Keď oni potrebujú nejakú pomoc</i>		
<i>Pri pravidelných návštevách vnúčat</i>		
<i>Keď navštívim vnúčatá</i>		

8. Navštívia Vás vnúčatá aj bez svojich rodičov?

1. áno
2. nie

10. Máte spoločné aktivity s vnúčatami?

1. áno, často
2. áno, niekedy máme
3. áno, ale len príležitostne
4. nemám

11. Finančne pomáhate svojim vnúčatám?

1. áno
2. skôr áno
3. skôr nie
4. nie

12. Ako by ste charakterizovali svoj vzťah s Vašimi vnúčatami? (Do okienka Vašej odpovede vyznačte X)

	určite áno	skôr áno	skôr nie	určite nie	ťažko povedať
<i>Priateľský vzťah</i>					
<i>Časté konverzácie</i>					
<i>Konfliktné</i>					
<i>Dôverné</i>					
<i>Vzájomná pomoc</i>					
<i>Plný lásky</i>					
<i>Nerozumieme si</i>					
<i>Máme málo spoločného</i>					
<i>Vnúča si ma neváži</i>					

Prosím Vás, aby ste si vybrali jedno zo svojich vnúčat a pri všetkých otázkach sa zamerali len na toho jedného

13. Ako by ste ohodnotili svoj vzťah s týmto vnúčaťom.

(1-veľmi dobrý; 2-celkom dobrý; 3-ani dobrý, ani zlý; 4-skôr zlý; 5-zlý)

1   2   3   4   5

14. Ako by ste ohodnotili vzťah s Vaším dieťaťom (rodičom tohto vnúčaťa)

(1-veľmi dobrý; 2-celkom dobrý; 3-ani dobrý, ani zlý; 4-skôr zlý; 5-zlý)

1   2   3   4   5

15. Pohlavie vnúčaťa:

1. muž

2. žena

16. Vnúča je dieťa: 1. môjho syna
2. mojej dcéry

17. Vzdialenosť bydliska od vnúčaťa:

1. žijeme v jednej domácnosti

2. bývame v jednom meste

3. vzdialenosť do 30km

4. vzdialenosť viac ako 30km

Pohlavie: 1. muž
2. žena

Vek: .....

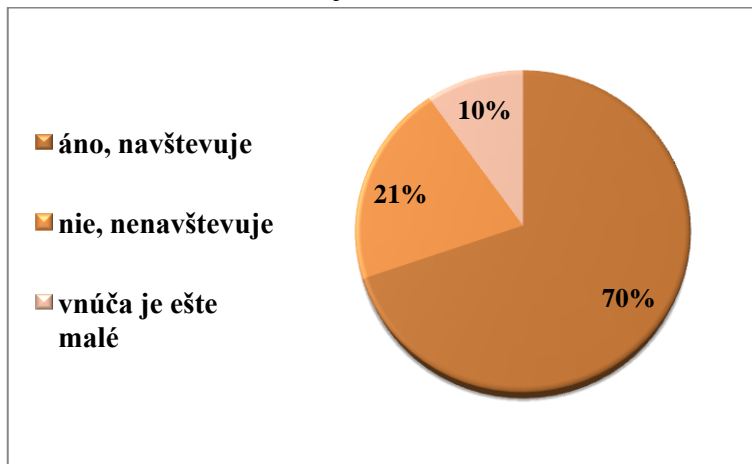
Rodinný stav: 1. ženatý/vydatá
2. vdovec/vdova
3. rozvedený/rozvedená

Vaše vzdelanie:
1. základná škola
2. stredná škola bez maturity
3. stredná škola s maturitou
4. vysoká škola

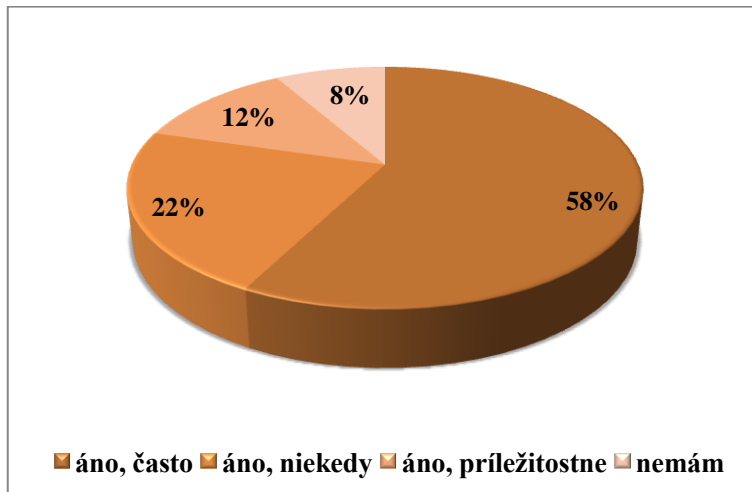
Ďakujeme za spoluprácu!

Príloha B

Graf 8 Návšteva vnúčat aj bez rodičov

Graf 9 Spoločné aktivity starých rodičov s vnúčatami

Tabuľka Hodnotenie vzťahu s konkrétnym vnúčaťom

Hodnotenie vzťahu	Počet respondentov	Počet v %
Veľmi dobrý	82	62,1
Celkom dobrý	48	36,4
Ani dobrý, ani zlý	2	1,5
Spolu	132	100

Tabuľka Hodnotenie vzťahu s dieťaťom (rodič vnúčaťa)

Hodnotenie vzťahu	Počet respondentov	Počet v %
Veľmi dobrý	86	65,2
Celkom dobrý	45	34,1
Ani dobrý, ani zlý	1	0,8
Spolu	132	100

PRÍLOHA C

PREPIS ROZHOVOROV

Použité skratky (podľa Hendla)

(.) poklesnutie hlasu

(-) kolísanie hlasu

(´) zvýšenie hlasu

slovo zdôraznenie

(?) opytovacia intonácia

.. kratšia pauza

... dlhšia pauza, viac ako tri sekundy

N nezrozumiteľný úsek

ÉÉÉ javy váhania

...hhh nádych

hhh výdych

>zrýchlenie reči

<spomalenie reči

HENDL J. *Kvalitativní výzkum, Základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008. 408s. ISBN 978-80-7367-458-4.

Dňa 5.03. 2012, pondelok, 10:05 prvý rozhovor s pani Gertrúdou:

V- výskumníčka, G- Gertrúda

1	V: Ako vnímate rolu starého rodiča? G: ..Keďže som už 22 rokov na dôchodku, mám veľa skúseností ako stará mama...Na začiatku keď človek ide do dôchodku a má rodinu, možno ešte neviem, že netreba hovoriť do vecí alebo > „Bože <i>takto to nemá byť lebo to tak nebolo v minulosti a nemá sa to tak robiť</i> “. Po rokoch človek dôjde na to, že svet je iný. Starý rodičia by mali rozmýšľať inak v súvislosti s deťmi, je už úplne iná tendencia, iný život. Tam kde starý rodič si neviem zadefinovať, nevie si svoj život tak poskladať tak ako si to reálny svet vyžaduje tak, nastanú konflikty. Lebo si potom nerozumejú s mladými. A preto viem len toľko povedať...aby sa človek snažil, aby žil takým harmonickým životom ako si to daná situácia vyžaduje. Lebo vtedy konflikty, hádky sa pominú medzi mladými a staršou generáciou. Z môjho pohľadu ako som sa snažila samu seba preformovať na súčasný život, žijem spokojnejší a šťastnejší život, či už v kruhu rodiny alebo mimo nej. Asi takto by som zhrnula vašu otázku.	Sedí a pri rozprávaní, sa mi pozerá do očí
10	V: Podľa Vás, akú rolu by mali starí rodičia zohrávať v živote vnúčať? G: hhh V živote vnúčať by mal mať starý rodič takú úlohu...starý rodič by mal vybrať taký spôsob kde sa nechce postaviť nad vnúča, nad jeho pocity. Zlo a dobro vo svete by mal vysvetliť vnúčaťu tak, aby to bolo preňho prijateľné. A ak to takto funguje tak si nemyslím, že by nastali konflikty medzi vnúčaťom a starým rodičom. Ja to viem, lebo to vidím aj ja, a viem, že s mnohými mladými je ťažké žiť lebo inak chápú svet, ktorý ich obklopuje. Svet je oveľa slobodnejší ako bolo kedysi. Ja nehádzem všetkých do jedného vreca, ale ja si myslím, že aj medzi mladými sú takí, ktorí chcú využiť túto slobodu sveta len pre seba. Čo často nevedie k ničomu dobrému. A nie vždy si vypočujú radu starých ľudí. A žiaľ sú taký mladý ľudia. Našťastie nepoznám veľa z nich, ale sú takí. Vidím ich v televízii a čítam dennú tlač o tom, čo sa deje vo svete. Keď títo mladí neprijmú dobré rady starších, tak sa môže stať, že sa mladý vydajú zlou cestou. Treba vysvetliť mladému ako sa treba správať. Nieкто si rady prijme, iný nie. Ale ja si myslím, že väčšina mladých nie sú takí zlí, len s nimi zle zaobchádzajú. Ja poznám veľa ľudí, chodím aj do seniorského klubu, a viem, že nie všetci rozmýšľajú tak ako ja. Napríklad jedna žena z klubu nám rozprávala o tom ako poučovala svoju dcéru o vnúčati, (') <i>hovorela jej, že kým ona býva u teba tak nech si nič nedovoľuje</i> , ja som už vtedy vedela, že to nie je dobrý prístup. Potom na to hhh...o pár týždňov sa sťažovala, že sa jej veľmi vzdialila vnučka. Tak sme jej vysvetlili, že dôvod prečo sa to stalo je, že nemá sa takto správať s vnúčatami. Nesmieme zasahovať do ich života. Ja tiež mám určitý	úsmev
20		úsmev
30		máva rukou, čelo sa jej zvráskavie
40		

	<p>pohľad na mladých, ale ja to nedávam do vzťahov s nimi.</p> <p>V: Aký vzťah by mal charakterizovať vzťah starý rodič a vnúča?</p> <p>G: Fuu..Ako som už povedala, určite by starý rodič nemal prevyšovať nad vnúčaťom. Mal by mu iba pekne vysvetliť ako to chodí vo svete. Starší majú veľa skúseností v živote a toto by mal podať svojim vnúčatám. Mal by mladých viesť dobrým smerom.</p> <p>V: Mal by byť starý rodič priateľom vnúča?</p> <p>G: Áno. Veľmi dôležitá je interakcia medzi starým rodičom a vnúčaťom, aby tam bola spätná väzba. Dobrý vzťah s mojimi vnúčatami mám práve preto. Ak som k nim dobrá, milá a priateľská, tak sa mi to všetko vráti.. Jedno z mojich vnúčat je mi veľmi otvorený. Vždy sa ho spýtam ako je na to s dievčatami a prečo ešte nemá dievča. A on na to, <i>ale baby však s tými dievčatami je také ťažké</i>. Minule mi rozprával, že bol na rande s dievčaťom, a videl na nej, že chce, aby sa jej dotkol. A že čo mal on robiť (?) tak mu hovorím však si sa mal jej dotknúť. Keď to rozprávam jeho mame tak tá sa len čuduje, lebo jej nič takéto nehorí.</p>	smiech
50	<p>V: Mohli by ste mi viac opísať Váš vzťah s vnúčatami?</p> <p>G: No..S mojimi deťmi veľmi blízky vzťah. Týždenne sa s nimi stretávam, chodíme spolu na nákupy. Často chodíme na kávu a na zákusok do kaviarne, kde si prerozprávame celotýždenné dianie. Aj s vnúčatami mám veľmi dobrý vzťah. Viete mám štyri vnúčatá, sú už dospelé, ale stále ma navštevujú. Každý z nich má už svoje problémy. Mariana chodí na univerzitu a pracuje, a chlapi tiež veľa pracujú. Ale neprejde týždeň, aby mi nezatelefonovali alebo ma nenavštívili. Keď sa modlím, tak hovorím Bohu, že ma rozmaznáva, (-) lebo mám taký pekný život... Aj teraz som bola chorá a Marianka mi zavolala, či nepotrebujem pomoc s upratovaním. Nevedela som stáť na nohách, bola som veľmi slabá. Každý týždeň chodím do cintorína, ale teraz</p>	ticho a slzy v očiach
60	<p>70 som nevedela, tak som poprosila správcu cintorína, aby mi dal do poriadku hroby. Samozrejme za určitú cenu. A Marianka mi nedovolila, aby som zaplatila..lebo mi povedala, že na to sú oni (-), aby sa o takéto veci postarali...Často ma odvezú do seniorského klubu...Mám s nimi veľmi dobrý vzťah.</p>	Dlhšie ticho a plač, malý úsmev na tvári
70	<p>80 Keď boli vnúčatá malé tak som ešte pracovala, ale ak bolo treba zobrala som si dovolenku, aby som mohla strážiť vnúčatá, a aby moje dcéry mohli robiť svoju prácu. Jedno z mojich vnúčat bolo veľmi chorľavé a ja som ho brávala k doktorovi. A raz sa ma doktor spýtal, že kedy by mohol konečne spoznať matku dieťaťa. Takže som pomáhala a pomáham tam kde môžem. Šijem pre nich šaty, varím a pečiem. Bohužiaľ im finančne neviem pomôcť (-), ale snažím sa im dávať toľko lásky koľko len môžem. Ale snažím sa ich nezaťažovať s mojimi problémami. Snažím sa všetko vyriešiť sama. Možno aj preto</p>	Slzy v očiach

<p>90</p> <p>100</p>	<p>máme taký vzťah aký máme.</p> <p>V: Pamätáte svojich starých rodičov?</p> <p>G: Áno, poznala som ich, keďže som bola najstaršou z troch vnúčat. Pamätám si skôr moju starú mamu. Keď som bola malá, tak sme ešte žili u nich na dedine. Keď sa rodičia presťahovali do mesta, tak som ostala u nej bývať až kým som nezačala chodiť do školy. Viete ona bola slepá, preto som u nej musela zostať. Sú to moje najsilenejšie spomienky a zároveň najkrajšie. Ako by to bolo včera. Stará mama ma nikdy nekarhala a neprikazovala, <i>vedela krásne poprosiť</i>. So susedmi mali taký zvyk, že sa stretli spoločne na dvore a zhovárali sa. Ja som sedela pri jej nohách a hlavu som mala v jej lone. Pri nejakom príbehu si spomenula, že by som jej to a hento mohla urobiť. Tak isto pri rozprávaní príbehov ma karhala. <i>Vidíš aj ty si to takto nesprávne urobila, ale nie preto, že si to nechcela, ale preto lebo si to nevedela</i>. Babka bola veľmi dobrý človek (...).Prepáčte...Z otcovej strany som nemala taký blízky vzťah so starými rodičmi lebo oni bývali ďaleko od nás. Ako aj s nimi som mala dobrý vzťah, ale nie až taký dobrý ako s babkou z maminej strany.</p> <p>V: Bola vaša stará mama vzorom?</p> <p>G: Áno, ..určite áno. To ako sme mali krásny vzťah a to ako bola dobrá ..taký vzťah mám aj s vlastnými vnúčatami. Veľa im rozprávam o starej mame, radi to počúvajú. Vždy im hovorím, že ona bola veľmi dobrý človek a oni na to, že aj ty si dobrý človek.</p> <p>V: Veľmi pekne Vám ďakujem za rozhovor.</p> <p>G: Aj ja Vám ďakujem.</p>	<p>Dlho ticho, plač</p> <p>Úsmev</p> <p>úsmev</p>
----------------------	--	---

Dňa 2.03.2012, pondelok, 16:16, rozhovor s pani Margitkou

V- výskumníčka, M-Margita

1	V: Ako vnímate rolu starého rodiča? M: Tak...vieš, starý rodič sa ináč baví s deťmi keď mal vlastné, lebo predsa je len starší a nemá už toľko povinností keď boli vlastné deti ešte malé. Ja som milovala svojich starých rodičov. Ako sa pamätám aj mňa mali radi. Keď mi zomrel dedko som úplne nešťastná. A babka mala tiež 74 keď zomrela, ale mali sme dobrí vzťah. Druhá, otcova mama ma ľúbila veľmi, bola som prvá vnučka. Ako sa pamätám chudera sa striasla ku mne. Moja mama tiež mala rada moje deti, tak sa k nim správala a ja tak isto mám rada svoje vnúčatá a pravnúčatá, tak sa im teším keď prídu, že až. Mali by mať pekný vzťah, mali by si cti jeden druhého, vážiť si jeden druhého. Lebo keď si nevážiš svojich starých rodičov čo naučíš svoje deti?! Musíš ich učiť, aby si ich vážili. To, že starý rodič zostarol za to nemôže. Lebo každý tam dôjdeme. M: Poznali ste oboch starých rodičov? M: Áno. Babku som mala vlastnú, dedko bol nevlastný, bol druhý manželom starej mamy. Babka nás mala veľmi rada, aj na dedka sa pamätám, ten potom zomrel v 44tom, ale tiež som ho mala rada. Veľmi som plakala keď zomrel. Dedko opravoval topánky, a bála som sa kto bude opravovať topánky... K babke som mohla kedykoľvek ísť, keď jej potom bolela noha tak som jej pomáhala ja. Veľa krát ma navštevovala a pomáhala. O všetkom sme sa mohli porozprávať. Úplný iný vzťah to bol. Ja neviem...Vtedy si viacej ctili starších ľudí, aj iný prístup mali ako teraz mladí. Teraz sa mi nepáči, že tie vzťahy sú nevyrovnané. Jednoducho starý človek nemá úctu u dnešných mladých. A to sa mi nepáči. A tie rodiny už nedržia tak spolu ako voľakedy držali. Už sa nepamätá, kto alebo čo, ale keď som robila v Rakúsku a mne to bolo také čudné, že k tým starým ľuďom vôbec nesprávajú pekne, ale keď tam vidíš tú výchovu tak tam....tak sa tam tak odcudzia. Taký studený odchod jak sa hovorí. Aj rodičia svoje deti tak vychovávajú, že jednoducho...dosiahnu určitý vek a deti odchádzajú na internát, dosiahne 18 vek a už idú z domu, idú do podnájmu a už nebývajú s rodičmi. Na starobu sa im to vracia. Ale tak sa mi zdá, že aj u nás sa to tak začne fungovať. Lebo ak pozeráš televízor, počúvaš rádio, tak sa vyjadrujú mladí ako by sme boli zbytoční. Ale, bohužiaľ mi tu žijeme, a sme tu. To čo tu je v republike, to sme mi vybudovali, po vojne. Aj mládež zostarne. Medzi rečami počuješ čo už ten starí, na čo potrebuje toto...alebo keď ide do roboty...no dobre ale keď máš 200 eur dôchodok a keď si môže prirobiť...jednoducho si nevážia starých. Čo sa mne osobne nepáči.	
10		
20		Úsmev
30		Krčí obočím
40	Rodičia nemajú na svoje deti čas. Aj na nás mali málo času, ale iný svet bol, ináč to brali. Povedzme keď si išla po ulici, každý každého poznal.	Krúti hlavou

50	<p>Nielen v dedine, ale aj v mestečku. Teraz máš veľa panelákov a poznáš iba ľudí okolo seba...vtedy to bolo iné. keď si nepozdravila, tak sa to šírilo. Jednoducho si musela pozdraviť. Alebo v autobuse, vtedy mladí automaticky vstali teraz mladí sedia v tom autobuse, jednoducho tak spia, že ich ani nenapadne. Takí sú unavený z tej školy chudáci, že jednoducho nevládu. Ja by som to takto opísala, že treba si tých starých vážiť lebo predsa len sú múdrejší, niečo už prežili. Vnúčatá nám často ani neveria ako sme mi žili Ten súčasný vzťah sa mi nepáči, ale to sa začína v rodine, nemajú čas, niektorí majú dve roboty, aby vyžili, a na dieťa nemajú čas, dajú im iba peniaze, nevedia kde sa flákajú a to nerobí dobre. Už rodiča si neváži to dieťa a nie to ešte starých rodičov. Sú starý rodičia, ktorí až opičou láskou rozmaznávajú tie deti, vnúčatá, ani to nie je dobré, ani tých si potom deti nevážia. Príklad v televízii, v správach...čo sa deje, útočia na starých rodičov, a to voľakedy nebolo, aby vnúča, dieťa siahol na rodiča. Samozrejme boli, ale nie toľko ako teraz.</p>	úsmev
60	<p>Všetko ide zo západu. Už sme odpísaný mňa druhú koľaj ako sa hovorí. Zmeniť sa to jedine v rodine. Ak nemá niekto dobrý vzťah s dieťaťom, tak dieťa to tak isto dá ďalej.</p> <p>V: Starý rodičia Vám boli vzorom? R: Áno.</p>	
70	<p>V: Aký vzťah by mal charakterizovať vzťah starý rodič a vnúča? M: Vzorom a láskavým, aby vedel pomôcť a povedzme keď treba, tak sa môžu deti na neho spoľahnúť, aj tie vnúčatá, aby mohli prísť a povedať čo ich trápi, teší. Vnúčaťu nesmieš rozkazovať, porúčať, skôr tak priateľsky, kamarátsky, takou láskou. Pre mňa babka je babka od Boženy Nemcovej, babička životom skúsená... Ale ako som hovorila, všetko sa začína v rodine. Keď sa niekto stane starým rodičom všetko sa zmení. Máš iný vzťah k tým vnúčatám, máš oveľa väčšiu zodpovednosť . Povedzme keď máš vnúča v starostlivosť úplne ináč sa správaš ako pri svojich deťoch. Vždy si spomínam na to, že každé leto som mala pri sebe vnúčatá ako náhle dosiahli 10 rokov už nešli k babke. A potom mi to dosť dlhú dobu chýbalo. Vnúčatá už majú iné záujmy, iné aktivity, iných priateľov a už to nejde. Na vnúčatá viac</p>	
76	<p>dávajú pozor na svoje ako na vlastné deti. Nevieť akoby v mozgu niečo preplo.</p> <p>V: veľmi pekne Vám ďakujem za rozhovor.</p>	

Dňa 02.03.2012, pondelok, 17:03, rozhovor s pánom Štefanom

V-výskumníčka, Š- Štefan

1	V: Ako vnímate rolu starého rodiča? Š: Nuž, je veľmi ťažké v súčasnosti, s vnúčatami. Všetko závisí od toho ako rodičia vychovávajú vnúčatá. So svojím starým otcom som mal veľmi dobrý vzťah. Ale v súčasnosti všetko závisí na vnúčatách. Sú dobré aj zlé. Závisí to ako ich vychovávajú rodičia ako sa majú správať k starým rodičom. Každý je vychovaný inak. Mne je všetko ťažšie keďže nie som vlastným dedkom. A s vlastnými vnúčatami sa nestretávam. Myslím si, že ak starý rodič niečo povie svojmu vnúčaťu tak by to tak malo byť. Mali by brať do úvahy to čo im starí rodičia hovoria. Mali by poslúchať. Starí rodičia vedia lepšie upozorniť ako rodičia. Majú viac skúseností, vie dať radu. Rodičia v súčasnosti už nevedia tak ako my sme vedeli. Keby vnúčatá viac uznávali starých rodičov oveľa viac by sa mohli naučiť ako od rodičov.	
10	V: Aký vzťah by mal charakterizovať vzťah starý rodič a vnúča? Š: Noo...Starú mamu oveľa viac vážia ako starého otca, stará mama je mama. Oveľa viac ich poslúchajú, oveľa viac im dovoľujú. Starý otec je prísnejší k životu k vnúčatám. Stará mama ľúbi viac vnúčatá ako vlastné deti. Starý otec sa menej zaujíma o výchovu vnúchat alebo tak... Starý rodičia majú oveľa viac času na vnúčatá ako mali na svoje deti.	
20	V: Spomínali ste, že ste poznali svojho starého otca. Mohli by ste mi tento vzťah opísať? Š: Bol to veľmi dobrý človek. Bol z matkinej strany... Milujem svoje vnúčatá, aj svoje pravnúčatá. Pravnúča je veľmi nezbedné, to je výchovou. Vnúčatá a pravnúčatá v nás držia život. Ale v súčasnosti je to veľmi ťažké. Nie každé vnúča je tak vychované, aby si vážil svojich starých rodičov. Starý rodič by mal byť autoritou pre vnúča aj pre svoje deti. Nemal by a ani nemôže zasahovať do výchovy svojich vnúchat. V súčasnom svete už nemôžete zasahovať do výchovy rodičov. Rodič môže povedať , že ty nemáš čo hovoriť do mojej výchovy. Síce...ak starý rodič býva spolu s vnúčatami...môže urobiť aj zle, napríklad ich príliš rozmaznáva. Tam kde spolu žijú tak robia zle svojim vnúčatám. Starý rodič ľúbi viac svoje vnúčatá ako ľúbil svoje deti.	Plač
30	A tým to môžu pokaziť, takou opičou láskou. Ja by som zbožňoval keby u mňa bývalo jedno z mojich vnúchat, a nevedol by som ho k zlu. Starý rodič by mal byť kamarátom a vzorom. Mal by predať svoje skúsenosti, múdrosť, v prípade ak to vnúča prijme. Dnes je to ťažké. Dnes už nemôžeš dať facku dieťaťu lebo volá hneď linku dôvery. Keď som ja bol	Plač
35	zlý, starý otec mi dal takú facku, že som spadol. Ale napriek tomu som ho miloval... V: Veľmi pekne Vám ďakujem za rozhovor.	

Dňa 12.03.2012, pondelok, 16:05, rozhovor s pani Irenou

V- výskumníčka, I -Irena

1	<p>V: Ako vnímate rolu starého rodiča?</p> <p>I: ...hhh Ani neviem..Kým starý rodič má dobré fyzické zdravie, tak pomáha človek svojim deťom, vnúčatám. My sa máme dobre, chvalabohu. Už máme aj pravnúčatá..Takže kým človek sa vie pohybovať tak je potrebný, neskôr už..Ja som už staršia..takže, ani neviem.</p> <p>V: Aký vzťah by mal charakterizovať vzťah starý rodič a vnúča?</p> <p>I: Nevieam. No možno by bolo niekedy dobré ich trochu usmerňovať, keď to prijmu od človeka. Lebo viete ako to je, keď je človek starší vidí všetko inak ako mladý. U nás chvalabohu > netrebalo tak zasahovať do výchovy, ale keď človek im niečo poradil, tak, veľmi radi to prijali, tešili sa tomu. Takže môžeme povedať, že mám veľmi dobrý vzťah aj s vnúčatami aj s deťmi. No neviem..nie každý je rovnaký. Niektorí neprijme slovo staršieho človeka, lebo si myslí, že ako mladý vie to inak, jeho myšlienky sú iné ako moje. Nevieam, viete ako to je dnes. Podľa mňa..mne by sa veľmi zišla pomoc, keď som bola mladá. Keby mi niekto dal nejakú radu, lebo však starší človek má oveľa viac skúseností. U nás netrebalo zasahovať do výchovy alebo do ich života, nebol tu až taký veľký problém, aby trebalo starému rodičovi zasiahnuť. Niekedy je dobré, ale veľa krát zas <i>nie</i>. Ja si to takto myslím, lebo v takom veku ako som aj ja už neviem tak rozmýšľať ako mladý. A už aj svet je iný. Nie (?) Ja si myslím, že človeku sa často zastaví rozum keď niečo počuje alebo vidí. Takže ja si myslím, že nie je až také dobré zasahovať do života vnúchat, a ani do života svojich detí. Niekedy je to možno dobré, ale niekedy zas <i>nie</i> >. Alebo len Boh vie (?). Je to ťažké. Ak sa príliš stará do života človeka, môžu vzniknúť aj konflikty. Ak sa to preženie. Možno je aj lepšie, že mladý môžu bývať sami.</p> <p>V: Ako by ste opísali Váš vzťah s vnúčatami?</p> <p>I: Keď boli ešte malé bolo to iné. Niekedy je to bolestivé...že im človek veľa dal, a veľa urobil a potom...ako rástli, nie že sa odo mňa vzdialili, lebo našťastie máme dobrý vzťah, ale keď boli deťmi bolo to iné. Všetky vnúčatá vyrástli u nás. Už sa stáva, že dlhšiu dobu ma nenavštvia. Kto vie (?). Závisí to aj od vnúchat. Čo ja viem...do života sa im nestarám...je to možno tým, že majú svoje problémy. Niektorí chodia ešte do školy, niektorí už pracujú, majú svoju rodinu. Už nemajú toľko času. Chodia aj k vlastným rodičom...a tým sa to už viac rozsype. Keď ešte boli malé tak sme sa spolu hrávali, mali sme aj niečo spoločného. Ale odkedy odišli už nič také spolu nerobíme. Taký je život. Viete niekedy to aj bolí. Ja som si myslela, že ma budú viac navštevovať. Chlapec vnúča, ma ešte viacej navštevuje ako dievčatá.</p>	
10		
20		
30		
40		Smútok v očiach

50	<p>Neviem prečo. Žijeme takýto život. Keď boli malé tak tu trávili prázdniny. Mám ich veľmi rada. Našťastie máme pekný život. Ja som mala ťažký život, nemala som rodinu. Moje vnúčatá ma naplňajú. Som rada keď sú tu. Keď vidí ako ma majú radi a chodia k nám. Keď prídu na Vianoce všetci tak potom je človek taký šťastný, že až. Dávid, ten ma veľa navštevuje. Možno aj preto lebo tu trávil veľa času keď bol ešte malý. Ten ma má tak rád. Zo všetkých vnúcat asi on prejavuje najviac tú lásku. Aj minule, že babka ty ži dlho, aby som mohol ešte dlho jesť tvoje parené buchtičky. Ten vie veľmi ukázať svoju lásku. Samozrejme, všetky sú dobré, každý sa o nás stará.</p> <p>V: Spomínate si na svojich starých rodičov?</p> <p>I: Ja?</p>	
54	<p>V: Áno.</p> <p>I: Nie, ani na svojich rodičov sa nepamätám. Veľmi skoro som zostala sirotou. Takže absolútne si ich nepamätám.</p> <p>V: Veľmi pekne vám ďakujem za rozhovor.</p>	

Dňa 12.03. 2012, pondelok, 16:53 rozhovor s pánom Jozefom

V-výskumníčka, J- **Jozef**

1	<p>V: Ako vnímate rolu starého rodiča?</p> <p>J: Máme veľmi harmonický vzťah v rodine. Nikdy nebol žiadny problém. Navštevujú ma vnúčatá. Majú ma radi aj ja ich. Nemôžem povedať, že ma zanedbávajú, že sa nestarajú. Koľko času majú toľko času nám dávajú. V minulosti to tak nebolo. Nemali tí toľko času ako mi dnes. Dnes už človek dáva viac tomu vnúcaťu ako v minulosti. Aj ja keď som mal čas tak som bol iba s vnúcatami. Brával ich sem a tam. Záležalo na tom čo mal v peňaženke. Niečo som im kúpil, ale deti to videli odo mňa, ja som to videl od môjho otca a toto to takto ostalo, tak aj oni to takto pokračujú. Keď prídu, tak sa ešte stále pokúšam niečo dať. Teší sa človek keď dieťaťu sa zaleskne v očiach, že sa mu to páči. Život starého rodiča je takí, že sa vnúcaťa viac drží ako vlastných detí. Viac ich má rád ako vlastné deti. A starí otcovia, ako aj v mojom prípade, nie že nemám rád svoje vnúčatá dievčatá, mám veľmi rád, ale skôr chlapcov sa držím, lebo však berú ďalej moje meno. A keď nie som taký zlý človek, tak možno aj moje vlastnosti odo mňa preberú. Vo vnúcatách vidí človek budúcnosť. Mám 21 ročného vnúcaťa, Dávid, ten sem nepríde nikdy, aby mi nedal pusy. Chodím von na futbalové zápasy do dediny, a chodí sem aj on z mesta. A on ma vždy vyhľadá, vie kde sedím, a nestará sa o to, že je tam veľa ľudí a aj tam mi dá pusy. A ľudia len pozerajú, najmä tí čo ma poznajú a hovoria mi, že počuj teba má tak rád tvoje vnúca. Nielen on ma má rád, ale aj ja jeho. Sú to len také malé veci, ale je to pre mňa taká</p>	Úsmev
10		
20		

<p>30</p> <p>40</p> <p>50</p> <p>60</p>	<p>obrovská hodnota, že sa to ani nedá povedať. Ale toto trebalo odniekiaľ zdediť. A ja som mal chvála Bohu odkiaľ zdediť. Závisí to od rodiny, ako si vychovejú svoje deti, aký životný štýl si vyberú. Ja som už prežil zopár rokov a keď si spomeniem na svoje detstvo nie v každej rodine bolo také, že pohladkali dieťa, že dobre dieťa moje. Ale kde..vo všetkom ako aj v dieťati videli len zisk. Nie..ja som mal šťastné detstvo, síce chudobné, ale bol som šťastný lebo..si pamätám keď moja mama išla do mesta, vždy nám kúpila cukrík, nie veľa, ale vždy nám doniesla. Čakali sme ju, jááj príde mama a donesie nám niečo. Veľa starých, ako sa rozprávame, hovoria, že moja matka mi nikdy nič nedoniesla. Takýto rozdiel je medzi rodinou a rodinou. A dieťa to zdedí. A dnešný moderný život svet ešte plus na to priloží...A zasiahnúť do života do života vnúčať(?) a do života detí, je veľmi ťažké, lebo..medzi muž a žena sa preto nechápu lebo každý chce niečo iné, takže aj medzi dieťaťom a rodičom je to tak. Oni už svet vnímajú inak, inak si to predstavujú. Ja som vyrastal inak, a keď to prenesiem na nich lebo predtým to bolo tak. Treba to nechať tak, aby si žili taký život aký im vyhovuje. Keď človek vidí niečo také, že niečo nie je dobré. Tak mu pripomeniem, že to tak nie je dobré aj keď sa nahnevá, lebo si myslím, že som zodpovedný za neho. Ale našťastie v našej rodine to nebolo potrebné. Nikdy nebol žiadny problém. Sú to veľmi dobré deti, sú ako ja a moja manželka. A človek má v tomto veľkú radosť, že vyrástli z nich čestné a poctivé deti. Keď vnúčať boli ešte deti, tak som ich brával do roboty, a po robote, aby sme ešte nešli domov tak som ich zobral do cukrárne. Dali sme si nejaký nápoj a zákusok. Bol som vysmiaty lebo deti sa radovali..a myslia tak dospelácky, že dedko ty si taký super chalan. Ja som sa vždy snažil, aby sa cítili dobre. Aby im ostali pekné spomienky na mňa. Oni si na mňa spomenú keď budú starí.</p> <p>50 Viac ako by som im dal teraz veľa peňazí. A tak som si to predstavoval, ostalo mi to z detstva. Z maličkostí ostanú najväčšie spomienky.</p> <p>V: Pamätáte si svojich starých rodičov?</p> <p>J: Áno. Z otcovej strany áno, z matkinej strany nie. Zomreli skoro. Starý otec z matkinej strany nebol rodinne založený, nestaral sa o svoje deti, žil si vlastný život, mal viac žien. Z otcovej strany mám pekné spomienky. Najmä na starého otca. Bol to taký veľmi zlatý človek, solidný. Veľmi rád sa hral, čo ja viem. To som aj ja zdedil, že hrať sa s vnúčaťami, buzerovať ich, robiť také veci čomu sa tešia. Moja stará mama žila dosť dlho. Mal som ich rád. Aj som k nim chodil veľa krát. Čo mala, to mi veľmi rada dala, zo zástery mi vždy dala niečo. Tak sa pamätám, že veľmi dobre piekla. Takže keď som k nej išiel vždy ma pohostila. Mali nás veľmi radi, najmä starí otec, cítil som, že ma má rád. Bol to dobrý človek. Aj môj otec to od neho zdedil, tú hravosť. Bola to úprimná otcovská láska. Nemali sme toľko hračiek ako teraz. Takže vymýšľal vždy ako by nás mohol potešiť. Aj starý otec vždy niečo vyrábal. Vždy</p>	<p>smiech</p>
---	--	---------------

<p>70</p> <p>80</p> <p>85</p>	<p>nám spravil píšťalku. Vždy na kolenách si to formoval, a potom si spieval. Keď bol hotový tak sme potom len pískali ako by sme boli na jarmoku. Nie každý rodič a starý rodič bol taký. Niektorí veľmi terorizovali vnúčatá. Ešte keď boli malé ich nútili pracovať.</p> <p>V: Podľa Vás sa zmenil vzťah starých rodičov a vnúčať?</p> <p>J: Ani neviem. Vtedy ľudia nemali toľko času, aby sa staral aj o svoje vnúčatá. Predtým nemali taký vzťah ako teraz. Boli to chladnejšie vzťahy. Takže ja si to takto pamätám, nehrali sa tak s vnúčatami ani s malými deťmi ako teraz, že sa keď k nim príde malé dieťa, tak ho každý objíme. Predtým si takéto nevšimli ľudia. Nepätám si, že by ich to až tak zaujímalo. Muž nemal toľko času na to, aby sa zaoberal s vnúčatami. Vychovali ich na život, ako a čo. Bolo to také prirodzené, že sa narodí dieťa a keď vyrastie tak pomáha. Preto boli potrebné deti, aby pomáhali...mi sme sa narodili preto, aby sme pomáhali svojim rodičom...a teraz sa narodila deti, aby sme mi im pomáhali. Lebo v normálnej harmonickej rodine, starý rodič životný osud vnúčať aj pravnúčať si nosí na chrbte. Aj s nimi sa človek zaoberá, robia ho šťastným aj smutným, keď sa im nedarí v škole, nevie si nájsť prácu. Človeka to normálne zasiahne, má obavy o to vnúča. Háá čo bude s tým dieťaťom, ako to bude. Človek kým žije tak sa snaží viesť vnúča aj pravnúča. Ale nie v zlom slova zmysle. Ja som veľmi hrdý na svojich starých rodičov. Aj to málo mi vždy dali, aby ma potešili.</p> <p>V: ďakujem za rozhovor.</p>	
-------------------------------	---	--

Dňa 16.03.2012, 14:58, rozhovor s pánom Matúšom

V- výskumníčka, M- **Matúš**

<p>1</p> <p>10</p>	<p>V: Ako vnímate rolu starého rodiča?</p> <p>V: Ako vnímate rolu starého rodiča?</p> <p>M: Ako by som povedal.. Ééé Je to lepšie ako byť rodičom. Už sa nemusím finančne starať o vnúčatá, takže vnúčatá treba mať len rád. Je pravdou, že niekedy je to veľa keď je ich tu viac, vtedy je to trochu otravné...keď je niekto už starší tak si praje trochu ticha, ale musíme sa trošku sa usilujeme, aby sme mohli pomôcť deťom, tak že dávame pozor na vnúčatá. Kým ešte vládžeme, tak pomáha veľmi radi. Len ten jeden problém, ten kto celý život pracoval a dostane sa k tomu, aby bol starým rodičom už mentálne a fyzicky nevládze, na to už treba mať náladu, aby sme hluk vydržali čo spôsobujú vnúčatá. Našťastie tie naše dosť poslúchajú, takže nemáme s nimi problém. Možno tá najmladšia je viac živšia, ale ja som si na to zvykol, som k nej zhovievavý. Mal som tri dcéry, takže viac ťahám k dievčatkám..neviem ako by som to povedal, <i>mám rád všetkých</i>, ale dievčatá ma viac ťahajú...Finančne ich</p>	<p>Zle počuje, otázku treba zopakovať</p>
--------------------	--	---

	<p>nevieme podporovať, nevieme im toľko dať. Čo vieme to dáme. Vychovávať ich netreba, možno im povieme, keď boli zlé, ale netreba ich nejako zvlášť upozorňovať. Nech si robia tak ako im to vyhovuje, nech nepovedia, že to sme chceli my. Veľa krát je, že ja som mojich vychovával inak, ale napriek tomu nehovorím do toho, že toto by som už nedovolil, prečo to treba kúpiť.</p>	Úsmev
20	<p>V: Pamätáte si na svojich starých rodičov? M: Áno. Ako by som povedal. Ééé moji dvaja starý otcovia. No. Moja stará mama tá zomrela počas vojny, okolo roku 44, ale jej manžel, z otcovej strany, starý otec ten bol dosť starý keď už zomrel, takže si ho pamätám. Ja si ho pamätám len ako ležiaci v posteli, bývali hneď vedľa nás, takže sme k nim chodili denne..Ale ako hovorím, spomínam si na neho, že mal veľké fúzy a ležal v posteli. A keď sme k nemu išli, tak nám vždy povedal, že tam máte jabĺčkom, lebo však on nevedel chodiť. Alebo, dajte mi fajku. Ale druhý starý otec ten žil ešte dlhšie, mal veľké orechové stromy a ten ešte aj ako 80 niekoľko ročný vyliezol na samý vrch stromu, aby zozbieral orechy. My sme tiež zbierali zdola, ale báli sme sa nech nespadne zo stromu. Z matkinej strany starý rodičia, neboli jej vlastný rodičia, adoptovali moju mamu lebo keď bola malá mala štyroch súrodencov a zomreli, ale kde jej mama zomrela, takže krstná ich adoptovala. Starý otec si myslím zomrel vo vojne, v prvej svetovej vojne a stará mama zomrela ešte keď boli deti malé. Ale mali nás veľmi radi, aj moje deti. Takže sa o nich aj starali, už mali viac ako 80 rokov, ale starali sa o nich.</p>	
30		
40	<p>V: Podľa Vás sa zmenil vzťah starých rodičov a vnúčat? Ako to vidíte? M: ...možno len toľko, že vtedy keď som bol malý, tak nás starý rodičia viac učili k životu. Terajšie vnúčatá sa už nedajú lebo..malá má len štyri roky, ale viac sa rozumie do počítaču ako ja. Lebo to čo ja potrebujem k účtovníctvu to som sa naučil, to spravím, ale samo o sebe internet, to ma ani nezaujíma. Takže s nimi..postrácam to, že ich nezaujímajú rozprávky. Toľko rozprávkových kníh mám, a márne, Grimm rozprávky ich nezaujímajú. Ale, ako to mám povedať, vojnové filmy alebo hry na internete môže ísť od rána do večera. Z tohto hľadiska postrácam to, že ich nemožno na takéto vychovať lebo aj tie rozprávky boli dobré na niečo. Človek sa naučil niečo dobré. Lebo tie rozprávky boli také, že zlo bolo potrestané a dobré dostalo odmenu. Pre nich je počítač životom. Aj môj najstarší vnuk je taký vážny. Ten už tiež vyrastal na týchto vojnových hrách a nevie si vytvoriť kontakt sp svetom. Nevie ako má rád mladších..je taký vážny, že sa moc nestará o mladšieho brata. Nevie s nimi urobiť kontakt. Ak vidím, že sa nedobre správa so súrodencom alebo so sesternicou, tak mu to poviem, ale nie rodičom. A s učením je tak, tomu staršiemu viem pomôcť lebo</p>	Smiech
50	<p>chodí do takej počítačovej školy a učia sa aj účtovníctvo, tak mu</p>	Smiech

60	<p>hovorím nech prídem k nám, teraz je sezóna, teraz je obdobie daňového priznania. Aj dnes tu bol. Fyzickú prácu spravil, pomohol. Tak sa ho pýtam kedy mi prídeš pomôcť v účtovníctve. Háá dnes nie, zajtra budem oslavovať, že v nedeľu. Hovorím ani to nie je isté, že v nedeľu príde. Za to sa snažím, aby chodil ku mne, aby sa niečo naučil, ale, ale je to s ním ťažké lebo išiel do takej školy, ktorá ho od začiatku nezaujímala, len aby niekam išiel. Samotný počítač ho zaujímal, ale ostatné predmety to nie. No snažím sa mu pomôcť lebo viem, že sám od seba si to nevyhľadá v knihe. Kým bol ešte malý, kým ešte nedošiel na počítač na techniku, že ho to viac zaujíma, tak dovtedy sme sa ešte zabavili, aj sme sa spolu učili, ale keď už chodil do školy do mesta..ako by som povedal..aj ten mentálny vzťah bol iný. Takže sa z neho stal rýchlo taký dospelácky. Vtedy už až tak netoleroval, aby ho niekto pohladkal alebo ho...však bol ešte malý, bol len štvrtákom piatakom (?) však to je ešte dieťa, ale keď už odišiel do Dunajskej do školy už to nedovolil, alebo aj chválu, už to tak neoceňoval. Prišli kamaráti.</p>	Smútok v očiach
70	<p>V: Čo by mal starý rodič podať vnúčatám? M: To čo by som ja chcel podať je ... láska k práci...nevidia, že sme zostarli...nepríde, že dedko v čom by som ti mohol pomôcť. Nevidia prácu. Všetko im treba hovoriť, a tak treba čakať kedy príde, či to spraví. Fyzická práca sa im nepáči..toto môže byť aj príčinou školy, že nemajú také hodiny kde by ich naučili k práci. A toto mi chýba zo školy.</p>	Plač
79	<p>V: Chceli by si ste ešte niečo doplniť k téme role starého rodiča? M: No len toľko, že finančné problémy sa týkajú rodičov, výchova sa týka len rodičov. Najmä keď starý rodič nechce hovoriť do výchovy. Podľa mňa nie je to dobré ak má dieťa dvojakú výchovu. Aj keď viem, že toto by som nedovolil. Keby starý rodič hovoril do výchovy určite by sa pohádali s deťmi. Ale dobre by bolo keby prijali nejakú tú radu, starý rodič má viac skúseností. Nie (?) Nuž, ale už oni rozhodujú o takýchto veciach.</p>	úsmev

Dňa 17.03.2012, 10:16, rozhovor s tetou Alžbetou

V-výskumníčka, A- **Alžbeta**

1	V: Ako vnímate rolu starého rodiča? A: Ani neviem..možno keď sú menšie, staršie..netreba navyknúť naše deti na to, aby sme sa my starali o vnúčatá. Lebo ako sme ich my vychovali, museli sme sa vyrovnat' s určitými problémami tak nech aj oni sa naučia. Samozrejme možno ľubiť a pomôcť keď treba, ale nie tak, že teraz preberieme úplnú zodpovednosť za vnúča. A úplne ich oslobodíme od povinností. Lebo aj oni sa to musia naučiť. Vnúčatá možno ľubiť, možno sa s nimi aj porozprávať, veľa lebo však starší majú nejaké tie skúsenosti. Deti ich ani neprijmú, hocikto iný môže niečo hovoriť to prijmú, ale od vlastného nechcú. Potom dôjdu na to, že babka nebola hlúpa. Podľa mňa konverzáciou možno veľmi pomôcť deťom. Treba to skúsiť, potom či prijmú rady to je už ich vec. Trošku ich možno aj usmerňovať lebo ako sme mi robili chyby aj oni robia len nechcú to prijať keď im človek chce pomôcť. Nie (?) Ale určite už vydatej alebo ženatému vnúčaťu sa už nesmie hovoriť do života. Lebo určite mi starší by sme len kritizovali. Lebo vidím také kde sa do toho rozpráva a potom sa len zničí to manželstvo. Usmerňovať, porozprávať sa, povedať im svoj názor. My sa aj bojíme čokoľvek povedať lebo to nechcú prijať. Idú vlastnou cestou. Ale aj oni dôjdu na to, že ááá a predsa mala pravdu.	Pije kávu a zapaluje si cigaretu
10	V: Aký máte vzťah s vnúčatami? A: Ja nie som príliš typický starý rodič, možno aj preto, že som nikdy nebývala s deťmi odkedy sú ženatý. Ale keď tu boli vnúčatá, tak som im pomáhala, ale ja som ešte pracovala keď ešte boli malé...Bývajú odo mňa dosť ďaleko. V Novom meste nad Váhom a v Pezinku. Dosť vplýva na náš vzťah, že sú tak ďaleko lebo určite by prišli častejšie keby som bývala blízko nich. Mali by sme silnejší ten vzťah. Určite by to bolo lepšie. Ale našťastie mi veľakrát mi zavolajú. Viem o nich všetko, teda také základné veci. Zaujímam sa o nich. Ale skôr ja ako oni. Žijú si svoj vlastný život. Ale synovia tí skôr mi zavolajú ako ja im. No..zle, že bývam tak ďaleko od nich. Aj by mi viac pomohli keby vedeli, že som chorá a tak. Ale v dnešnom svete je už tak, že deti chodia po svete. Už to nie je tak, že sú s rodičmi.	Smiech
20	V: Pamätáte si svojich starých rodičov? A: Áno. Moji starí rodičia boli veľmi usilovnými ľuďmi. Starý otec bol taký rázny a stará mama mala pokojnú povahu a bola veľmi dobrotivá. Vždy poslúchla starého otca lebo však on bol niekto. Mala veľmi rada svoje vnúčatá., veľa im pomáhala, starala sa o nich. Starý otec vždy bol taký rázny a aj nás stále upozorňoval. A viem aj to, že starý otec bol taký úprimný a veľmi veľa pracoval. A stará mama bola len doma, a starala sa o domácnosť a deti. Z otcovej strany som nepoznala starých	Kýva rukou
30		

40	<p>rodičov lebo ja som dosť neskoré dieťa a podľa mňa tí už zomreli predtým ako som sa ja narodila. Lebo oni sa narodili ešte pred 1900 a keď som sa ja narodila v štyridsiatom tak oni už zomreli.</p>	
	<p>V: Podľa vás sa zmenili vzťahy starých rodičov a vnúčat?</p>	
	<p>A: Určite to v minulosti bolo viac súdržný ten vzťah. Bývali spolu a...žili sme tak normálne. Vtedy nebolo tak, že učiť deti, rozprávať sa s deťmi. Také až tak nebolo. Žili sme vedľa seba. Konverzácie, také konkrétne konverzácie, že sme si sadli, také nebolo, lebo nebol na to čas. Ale podľa mňa bola tam silnejší emocionálny vzťah. Silnejší ako dnes, si myslím. A možno láska k rodičom bola väčšia, možno. Si myslím ja. Už len preto, že ako mladý bývali spolu s rodičmi, lebo kam by išli v dedine. Preto neboli vtedy potrebné domovy dôchodcov lebo tam zostarol rodič, u svojho dieťaťa. Ale konkrétne, že ich učili alebo</p>	
50	<p>tak to nie, lebo neboli ani tak vyučený, že by trebalo s tým dieťaťom porozprávať. Všetko išlo len tak prirodzene. Ale určite ten život keď som ja žila tak to bolo iné. Oveľa pokojnejší. Žiadny televízor, rádio. Neuveriteľné, že (?) Ani elektrina nebola. Dosť dlho kým som bola dieťa. Možno v 47 sme už mali. Možno ten jednoduchý život bol ľahší ako teraz. Lebo nie je dobrá táto veľká technika. Každý o tom rozpráva, že to má veľký vplyv na každého, už aj na malé deti. Dnešné deti sú už veľmi rozkokošené a temperamentné. Ale rodina je to najdôležitejšie vo všetkom. Napríklad ja som sama vychovávala oboch synov, ale našťastie vždy bolo všetko v poriadku. My sme nemali pubertu. My sme žili v takej úprimnosti. To je najdôležitejšie. Ale</p>	
60	<p>nemyslím si, že aj moje vnúčatá sú také aký boli moji synovia. Mám dosť lenivú nevestu. No vidíte toto je už kritika, čo by sme my už nemali robiť. Ale keď vidím, že odídu deti do školy, prváčik a druháčik, tak, že ona k nim nevstane, ani nevie čo si obliekli čo si dali na raňajky..no tak tam nemôžem povedať, že tam je všetko v poriadku. Ale našťastie, ten môj druhý mladší syn, mi hovorí, že mami akú radosť môžeš mať, že sme taký aký sme a vnúčatá tiež, že každý z nich sa učí, sú usilovní, že ani jeden z nich nie je taký, že ich naháňajú policajti..mami môžeš sa tešiť, že máš takúto rodinu. To mi tak padne dobre. Je veľmi dôležité, aby bola úprimnosť vo výchove. Ani ja som nikdy neklamala. Dobré niekedy človek niečo neprežradí</p>	
70	<p>lebo sa hanbí, ale snažila som sa byť úprimná, a potom aj oni boli a sú. Je to také prirodzené potom. Nemožno ani deti byť za to, že spravili niečo zlé lebo potom by z toho bolo len klamstvo. Dieťa sa potom už bojí povedať ak niečo zlé vyviedlo. Aj dospelý spraví nejakú blbosť</p>	slzy v očiach
74	<p>tak dieťa by prečo nemohlo.</p>	